

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ЧЕТИРИ И ПОЛОВИНА

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

НОВ ЖИВОТ

Стивън се изчерви. Мъж със светла кожа, плешив на темето, изведнъж лицето му стана отчетливо розово. Прегърна Ан с една ръка, а тя го целуна по бузата.

— Радвам се да те видя, скъпа — каза той, освободи се, погледна покрай нея и се усмихна доста отчаяно. — Ела тъкмо излезе. Преди десетина минути. Наложил се да отиде при Бил Хоби, ще пише там. Остани, докато се върне, ще съжалява, че те е изпуснала.

— Разбира се — каза Ан. — Майка е добре. Хвана този грип, но не е толкова зле, колкото някои хора. Всичко наред ли е при вас?

— О, да. Разбира се. Искаш ли кафе? Кока-кола? Хайде, влизай.

Дръпна се настрани и я последва през малката дневна, препълнена със златисти мебели, до кухнята, където щори от жълт метал насочваха слънчевите лъчи на разтопени ивици към плотовете.

— Ей, горещо е — въздъхна Ан.

— Искаш ли кафе? Има от онова, безкофеиновото, мока с канела, което обичаме с Ела. Горещо е, да. Добре, че е събота. Някъде там, горе е.

— Не искам нищо.

— Кока-кола тогава? — Той затвори шкафа, отвори хладилника.

— О, разбира се, да. Диетична, ако имаш.

Застана до плота и го гледаше, докато той взе чаша, лед и извади бутилката — пластмасова, от два литра. Не искаше да отваря врати в тази кухня, сякаш любопитства, сякаш има право да го прави, или да промени ъгъла на щорите, както би направила у дома, за да държи горещата светлина вън. Той й наля висока червена пластмасова чаша с кока-кола и тя изпи половината.

— О, да — каза. — Чудесно е.

— Ела вън.

— Няма ли мач?

— Работех в градината. С Тоди.

Ан беше решила, че момчето е с майка си, или по-скоро въображението ѝ го беше свързало с майка му, така че щом Ела я нямаше, и Тоди отсъстваше. Сега се почувства предадена.

Като ѝ посочи накъде да върви, но я пусна пред себе си, както когато я преведе през къщата, баща ѝ сега я насочи към вратата на задната веранда, отдръпна се настрани и я последва, когато тя мина покрай пералнята и сушилнята, и кофата с парцала, и няколкото метли до мрежестата врата против комари и слезе по единственото циментово стъпало в задния двор.

Той блъсна вратата с един крак да се затвори и застана до нея на тухлената пътека, широка две тухли на дължина, която отделяше цветните лехи до стената на къщата от малката, заобиколена с храсти морава. Два малки железни стола, боядисани в бяло, с петна от ръжда, където боята се бе отлюспила, бяха поставени един срещу друг от двете страни на маса от същия материал в края на тревната площ. От другата им страна клечеше Тоди, с гръб, близо до голяма цъфнала абелия в сянката на живия плет, който обгръщаше градината.

Тоди беше по-едър, отколкото го помнеше, с широки рамене като голям мъж.

— Ей, Тоди, Ан е тук! — извика Стивън. Светлото, загоряло от слънцето лице още беше розово. Може би не беше се изчервил, може би беше от горещината. В затворената градина слънчевата светлина, която се отразяваше от бялата стена на къщата, изгаряше кожата като открит огън. Щеше ли да каже „сестра ти“? Гласът му беше силен и весел. Тоди не отговори по никакъв начин.

Ан огледа градината. Непроветрива стая с под от трева, високи зелени стени и таван от ярка светлина. Красиви бледи макове се поклащаха край макарата с маркуча, растяха в чиста, оплевена пръст. Тя погледна пак към тях, извърна лице от едрата фигура, клекнала в сянката в другия край на моравата. Не искаше да гледа момчето и баща ѝ нямаше право да я принуждава да бъде с него и да го гледа, дори и да е суеверие, тя трябваше да защити бебето си, но наистина беше глупаво, суеверно.

— Много са хубави — каза тя и докосна отворените листчета на един мак. — Страхотни цветове. Градината е чудесна, татко. Сигурно ти е струвало много труд.

— Не си ли идвала никога тук, отзад?

Тя поклати глава. Не беше влизала и в стаите. Беше идвала в къщата три или четири пъти, откакто Стивън и Ела се ожениха. Веднъж на късна неделна закуска. Тогава Ела сервира на подноси в дневната, а Тоди гледа телевизия през цялото време. За първи път дойде в къщата, когато Ела беше една от продавачките на Стивън, не негова жена. Отбиха се, за да остави баща ѝ някакви документи. Ан тогава беше още ученичка и остана в дневната, докато баща ѝ и Ела разговаряха за поръчки на обувки. Знаеше, че Ела има бавноразвиващо се дете, и се надяваше то да не влезе в стаята, но въпреки това искаше да го види. Когато мъжът на Ела умря внезапно от нещо, бащата на Ан каза мрачно на масата за вечеря: „Добре, че къщата им е изплатена изцяло“, а майката на Ан въздъхна: „Горката, с това дете, какво беше? Монголоид?“. След това говориха как монголоидите обикновено умират и това било милост за тях. Тоди обаче все още беше жив и Стивън живееше в къщата му.

— Трябва ми сянка — каза Ан и тръгна към железните столове. — Ела да поговорим, татко.

Той я последва. Тя събу сандалите си, за да охлади босите си крака в тревата, а той остана прав до нея. Погледна го. Извивката на плешивото му чело блестеше на слънцето, открита и горда като висок връх, извисяващ се над околните планини. Лицето му беше на човек от предградията, претрупано с черти: брадичка, широки устни и ноздри, месест нос и малки, ясни, тревожни сини очи. Единствено на челото, което приличаше на голям калифорнийски хълм, имаше място.

— О, татко — каза тя. — Как си *ти*?

— Добре съм. Много добре — отговори той, наполовина обърнат към нея. — Магазинът на Уолнът Крийк върви чудесно. Обувки за ходене. — Наведе се и изскубна малко глухарче сред късата, груба трева. — Обувките за ходене се продават два пъти по-добре от обувките за бягане в мола. Търсиш работа значи. А говори ли с Крим?

— О, да. Преди две седмици. — Ан се прозя. Неподвижната горещина и миризмата на прясно обърната почва я правеха сънлива. Всичко я правеше сънлива. Събуждането я правеше сънлива. Прозя се още веднъж. — Извинявай! Той каза... ъъ... каза, че нещо може би ще се появи през май.

— Добре. Добре. Екипът е добър — каза Стивън и огледа градината, направи няколко крачки встрани. — Има добри контакти.

— Ама през юли аз трябва да спра да работя заради бебето, затова се питам дали си струва?

— Запознай се с хората, започни — каза Стивън едва чуто. Отиде до края на моравата, близо до абелията и заговори с весел, силен глас: — Чудесна работа си свършил тук, Тоди! Браво, това се иска!

Неясно, възбяло лице под черна коса се вдигна към него за момент, останало в сянка.

— Виж ти! Копаеш като фурия. Истински фермер. — Стивън се обърна и заговори на Ан от сянката през белия, нажежен въздух към нейното петно сянка: — Тоди ще посади тук още цветя. Луковици и семена за есента.

Ан изпи водата от разтопения лед, стана от стола за джуджета, който вече беше изцапал бялата ѝ тениска с ръжда. Отиде при баща си и погледна ивицата обърната земя. Едрото момче клечеше неподвижно с лопатка в ръка, с увиснала глава.

— Виж, защо не закръглиш този ъгъл, тук? — предложи Стивън и пристъпи напред, за да посочи. — Копай дотук. Не мислиш ли, че ще е добре?

Момчето кимна и започна да копае, бавно и мощно. Ръцете му бяха бели и силни, с възкъси, широки нокти, под които имаше черна пръст.

— Какво ще кажеш? Може би да изкопаеш ей дотук, до розовия храст? За да разредиш луковиците малко? Няма ли да изглежда по-добре?

Тоди пак вдигна очи към него. Ан видя неясно очертаната уста, покритата с черен мъх горна устна.

— Да, аха — изломоти Тоди и отново се наведе, за да работи.

— Закръгли го малко тук, при розовия храст — каза Стивън. Погледна назад към Ан. Лицето му беше отпуснато, непретрупано. — Това момче е роден фермер — добави. — Може да накара всичко да расте. Учи дори мен, нали, Тоди? Представяш ли си? Учи дори мен!

— Предполагам — избоботи ниският глас. Главата остана наведена, дебелите пръсти опипваха земята.

Стивън се усмихна на Ан.

— Учи дори мен! — повтори още веднъж.

— Чудесно — каза тя. Чувстваше ъгълчетата на устните си вдървени, болка стягаше гърлото. — Виж, татко, отбих се само да кажа

здрасти на път за „Перманенте“. Трябва да отида на преглед. Виж, само ще оставя това в кухнята и ще изляза през портата. Радвам се, че те видях, татко.

— Трябва вече да тръгваш?

— Да, исках само да кажа здрасти, защото минавах наблизо. Поздрави Ела от мен. Съжалявам, че я изпуснах.

Беше обула сандалите си. Занесе празната чаша в кухнята, остави я в мивката и я напълни с вода, излезе пак при баща си, застанал на тухлената пътека, плешив под слънцето. Вдигна крак на стъпалото, за да закопчае сандала си.

— Глезените ми бяха отекли — каза. — Доктор Шел забрани да ям сол. Не бива да соля нищо, дори и яйца.

— Да, казват, че не бива да се яде много сол — кимна Стивън.

— Така е. — След малко Ан добави: — Само че при мен е, защото съм бременна. Заради това са високото кръвно и отоците. Трябва да внимавам.

Погледна баща си. Той гледаше през моравата.

— Знаеш ли, татко, бебето може и да няма баща, но може да има дядо — каза. Засмя се и се изчерви, почувства как червената горещина скрива лицето ѝ и гъделичка скалпа ѝ.

— Да, добре, разбира се — отвърна той. — Предполагам, че знаеш. — Ако завърши изречението си, тя не разбра. — Трябва да сме внимателни — добави той.

— Разбира се. Е, пази се, татко — сбогува се тя. Отиде при него, за да го целуне по бузата. Усещаше леко солената му пот на устните си, когато мина по тухлената пътека към портата до кофите за боклук и излезе на тротоара под пурпурната цъфтяща джакаранда, и залости портата след себе си.

НЕРАЗКЪСВАНЕ

— Сърби ме гърбът.

Ан посегна с вилата и прокара извитите ѝ шипове по гърба на брат си.

— Не там, тук. — Обви едната си ръка около себе си, опита да ѝ покаже къде е мястото, дебелиите му пръсти с мръсотия под ноктите драскаха във въздуха.

Тя пристъпи напред и енергично почеса гърба му с нокти.

— Сега добре ли е?

— Аха.

— Искам малко лимонада.

— Аха — изхъмка Тод, тя стана и изчисти с ръце прахоляка от голите си колене. За да ги достигне, трябваше да приклепне, не да се наведе от кръста.

Жълтата кухня беше гореща и задушна като вътрешността на отделение в кошер, килия, пълна с жълта светлина, миришеца на сладникав восък, задушна. Всеки мърльо би я харесал. Ан разтвори лимонада от пакетче, наля я във високи пластмасови чаши с лед и ги изнесе вън, ритна мрежата за насекоми с крак, за да я затвори.

— Ето за теб, Тод.

Той се изправи на колене и пое чашата в лявата си ръка, без да пуска лопатката в дясната. Изпи половината лимонада, после пак се наведе да копае, без да остави чашата.

— Сложи я ей там — посочи Ан. — До храста.

Той остави внимателно чашата на обраслата с бурени пръст и продължи да копае.

— Ей, това е хубаво — каза Ан, докато пиеше лимонада, а устата ѝ отделяше слюнка като градинска пръскачка. Седна на тревата с глава на сянка и крака на слънце и бавно засмука бучка лед.

— Не копаеш — отбеляза Тод след малко.

— Не.

След още малко го подкани:

— Пий си лимонадата. Ледът се топи.

Той остави лопатката и взе чашата. След като изпи лимонадата, сложи празната чаша на предишното място.

— Хей, Ан — повика я той, без да копае, застанал на колене и обърнал голия си здрав, бял гръб към нея.

— Хей, Тод.

— Татко ще си дойде ли за Коледа?

Тя се замисли за миг над отговора. Обземаше я дрямка.

— Не — отговори. — Няма да се върне изобщо. Знаеш го.

— Мисля си, че за Коледа — промълви брат й едва чуто.

— На Коледа ще е с новата си жена, с Мари. Сега живее там и там е неговият дом. В Ривърсайд.

— Помислих си, че може да дойде да ни види за Коледа.

— Не, няма да го направи.

Тод млъкна. Взе лопатката и пак я остави. Ан виждаше, че е недоволен, но не можеше да разбере какъв е проблемът му и не искаше никакви проблеми. Облегна гръб на камфоровото дърво и се отпусна, усещаше слънцето върху краката си и боцкащите тревички под тях, и как капчици пот се стичат между гърдите й, и как бебето помръдна веднъж леко, дълбоко навътре и след това в левия край на вселената.

— Можем да го помолим да дойде на Коледа — каза Тод.

— Скъпи — възрази Ан, — не можем да направим това. С мама се разведоха, за да може той да се ожени за Мари. Нали? И сега ще прекара Коледа с нея. С Мари. А ние ще прекараме Коледа тук, както винаги, нали? — Изчака го да кимне. Не беше сигурна, че го направи, но въпреки това продължи: — Ако ти липсва много, Тод, можем да му пишем и да му го кажем.

— Може да отидем да го видим.

О, да, фантастично. Здравсти, татко, ето го твоя слабоумен син и неомъжената ти бременна дъщеря, която е на социални помощи, здрасти, Мари. Стори й се смешно, но не достатъчно, за да се засмее.

— Не можем — каза. — Виж какво, ако прекопаеш тук, до края, до розите, ще можем да посадим и тези луковици, които донесе мама. Ще изглеждат много красиво там. Ще станат големи червени лилии.

Тод взе лопатката, после пак я остави на същото място.

— След Коледа трябва да дойде — каза.

— За какво? Защо трябва да идва?

— Заради бебето — изломоти брат й, много ниско и неясно.

— О... — въздъхна Ан. — О, по дяволите. Добре. Слушай, Тоди. Виж. Аз ще раждам бебето, нали?

— След Коледа.

— Добре. И ще бъде мое. Наше. Ти и мама ще ми помагате да го отгледаме, нали? Само това ми е нужно. Само това искам, не повече. И бебето не иска повече. Само ти и мама, нали? — Изчака го да кимне. — Ще ми помагаш за бебето. Ще ми казваш, когато заплаче. Ще си играеш с него. Като с онова малко момиченце в училище, на което помагаше, нали, Тоди?

— Да, разбира се — отвърна брат й с небрежния мъжки глас, който се появяваше понякога, сякаш мъж говореше през него от някакво друго място. Коленичи изправен, с разперени длани върху покритие от джинсите бедра, с лице и торс в сянка, осветени от отблясъка на слънцето в тревата. — Но той е по-възрастен родител — добави.

Той е бивш родител, за малко да каже Ан, но се въздържа.

— Добре. И какво?

— Възрастните родители често имат деца с даун.

— И възрастните майки имат. Нали? И?

Погледна кръглото, масивно лице на Тод, редкия мустак над горната му устна, тъмните очи. Той извърна лице.

— Значи, бебето ти може да е с даун — заключи той.

— Да, може. Но аз не съм възрастен родител, скъпи.

— Обаче татко е.

— О... — каза Ан. След малко добави: — Така е. — Тя се отпусна тежко в сянката, с боси стъпала върху прясната пръст, която Тод беше разкопал. — Добре, слушай, Тод. Татко е твой баща. Но *не* е баща на *бебето*. Нали? — Нямаше кимване. — Бебето има друг баща. Ти не познаваш бащата на бебето. Той не живее тук. Той живее в Дейвис, където бях аз. А татко е... татко не е никакъв. Той не се интересува. Има ново семейство. Нова жена. Може и те да имат бебе. Ние имаме това бебе. То е нашето бебе. Те може да станат възрастни родители. Но нямат това бебе. Аз ще имам това бебе. То е нашето бебе. То *няма* никакъв баща. То *няма* никакъв дядо. То има само мен и мама, и теб. Нали? Ти ще си му вуйчо. Знаеш ли? Ти ще си вуйчо Тод за бебето.

— Да — каза Тод тъжно. — Разбира се.

Преди два месеца, когато плачеше през цялото време, щеше да се разплаче, но сега вселената в нея я беше обгърнала с разстояние, през което емоциите пътуваха толкова дълго, за да я достигнат, че ставаха тихи и загладени като големите плавни вълни в средата на океана. Вместо да плаче, мислеше за сълзите, за солената болка. Вдигна тризъбата вила и опита с нея да почеше темето на Тод. Но той се беше преместил и не успя да го достигне.

— Хей, деца — извика майка им, а вратата за насекоми се блъсна зад нея.

— Здравей, Ела — поздрави Ан.

— Здравсти, мамо — каза Тод и се обърна, после се наведе да копае.

— В хладилника има лимонада — каза Ан.

— Какво правите? Садите тези стари луковици? Не помня кога ги изкопах, сигурна съм, че няма да поникнат. Каните би трябвало. Ох, колко ми е горещо. Толкова е горещо в града!

Прекоси моравата с високите си токчета, чорапогащник, жълта памучна рокля, копринен шал, грим, лакирани нокти, прическа, фиксирана с лак за коса, пълна секретарска униформа, бойно снаряжение. Наведе се, за да целуне сина си по темето, и скрита босото стъпало на Ан с върха на обувката си.

— Мръсни деца! Ох, колко е горещо. Ще взема душ.

Върна се през моравата. Вратата против насекоми изтрака. Ан си представи как меките гънки се разливат, освободени от корсета, как гримът изтича в канала с пръските топла вода, която се стича над нейната първа вселена, онова меко разстояние, където живееше сега, съединена.

ТИГРИЦА

Ела беше с жълтата си рокля без ръкави, с черния лачен колан и черни, ефектни обеци. Беше напръскала косата си с лак.

— Кой ще идва? — попита Ан от канапето.

— Казах ти вчера. Стивън Сандис. — Ела изчатка покрай нея на тънките си високи токчета като цирково пони на кокили и остави след себе си лек мирис на лак за коса и парфюм.

— С какво си?

— С жълтата рокля от бутика.

— Имах предвид парфюма, глупачке.

— Не мога да го произнеса — извика Ела от кухнята.

— „Jardins de Bagatelle“.

— Точно така. Багател^[1], знам. Някога играех багател. Просто посочих на продавачката и казах: „Този“. Опитвах тестери в „Крим“. Харесва ли ти?

— Да. Снощи откраднах няколко.

— Какво?

— Няма значение.

Ан вдигна лениво крак и погледна по протежението му сякаш се прицелваше. Разпери пръсти като ветрило, за да направи мушка, събра ги, разтвори ги пак.

— Упражнения, упражнения, винаги прави упражнения — пропя и вдигна и другия крак. — Жарден, жарден на багателата.

— Какво?

— Нищо, мамо.

Ела се върна в дневната с ваза червени кани.

— Виждам Лондон, виждам Франция — отбеляза.

— Правя гимнастика. Когато дойде Стивън Сандман, ще лежа тук и ще правя двигателни упражнения: ха-ах-ха-ах-ха-ах-ха-ах. Кой е той?

— Сандис. От счетоводството е. Поканих го на по пиетие, преди да излезем.

— Къде ще излизате?

— Ще ходим в новия виетнамски ресторант. Имат лиценз само за бира и вино.

— Готин ли е? Стивън Сандалис?

— Не го познавам добре — отговори Ела превзето. — Всъщност, разбира се, познаваме се от офиса, от години. Разведе се с жена си преди две години.

— Ха-ах-ха-ах-ха — продължи упражнението Ан.

Ела се отдръпна, за да види подредените цветя.

— Добре ли изглеждат?

— Страхотно. Какво искаш да направя аз? Да остана ли да лежа тук, за да си показвам бикините и да дишам като куче?

— Мислех да седнем на верандата.

— Значи цветята са само за преминаването.

— А ти си добре дошла да дойдеш при нас, скъпа.

— Ще впечатлим този тип — заяви Ан, изправи се и зае поза полулотос. — Мога да си сложа престилка и да бъда прислужничката. Имаме ли престилка? Ами от онези малки бели шапчици? Мога да сервирам канапетата. Канапе, господин Сандако? Ка-на-пе, господин Сандак-ако-ако?

— О, мълчи — скастри я майка ѝ. — Не бъди глупава. Надявам се да е достатъчно топло на верандата.

Върна се в кухнята.

— Ако наистина искаш да го впечатлиш — извика Ан, — по-добре ме скрий.

Ела веднага се появи на вратата с присвити устни. Малките ѝ сини очи пламтяха като светлини на летище.

— Няма да те слушам, като говориш така, Ан!

— Искях да кажа, такава съм повлекана, виждат ми се гащите, не съм си мила косата, а и погледни стъпалата ми отдолу. Ужас!

Ела я изгледа свирепо още веднъж, после се обърна и изчезна в кухнята. Ан разплете краката си от полулотоса и стана. Отиде до вратата на кухнята.

— Просто си помислих, че предпочиташ да си сама. Знаеш.

— Бих искала да се запознае с дъщеря ми — заяви Ела, докато трескаво биеше сметана.

— Ще отида да се облека. Ухаеш страхотно. Ще му вземеш ума.
— Ан подуши основата на врата ѝ, сметановата, леко луничава кожа, в която се появиха две меки, заоблени бръчки, когато майка ѝ обърна глава назад, леко разплакана.

— Недей, гъделичкаш ме!

— Вамп! — прошепна Ан зад ухото на майка си.

— Стига!

Ан отиде в банята и взе душ. Наслаждаваше се на звука и на парата, и на течащата гореща вода, остана там дълго време. Излезе гола в коридора, чу мъжки глас и тутакси скочи обратно, затвори вратата, но веднага я откряна, за да слуша. Бяха стигнали до каните. Измъкна се от банята и по коридора отиде в стаята си. Обу бикини и се мушна в рокля тениска, която се плъзна приятно по тялото ѝ и обви заоблението ѝ корем с простима безформеност. Изсуши косата си с горещ сешоар, като я подръпваше с пръсти, сложи си червило и го избърса, провери резултата във високото огледало, после мина успокоена и боса по коридора, покрай каните, до малката, покрита с плочи тераса.

Стивън Сандис, облечен с хладно сиво сако от зебло и бяла риза, но без вратовръзка, стана и топло стисна ръката ѝ. Усмивката му беше бяла, но не много. Приятно сивееща черна коса. Строен, със слънчев тен, стегнат, около петдесет, строги устни, но не нацупени, всичко под контрол. Небрежен, но без да се напъва да изглежда небрежен. Става. Добър избор, мамче, наливай „Жарден дьо Бар хотел“!

Ан намигна на майка си, която кръстоса глезените си обратно и каза:

— Забравих лимонадата, скъпа, ако искаш лимонада? В сандъка за лед е.

Ела беше последният човек от западната индустриална хегемония, който продължаваше да казва „сандък за лед“ или „канапе“, или кръстосваше краката си в глезените. Когато Ан се върна с чаша лимонада, Стивън говореше. Тя седна на белия плетен стол. Тихо, като добро момиче. Отпи глътка. Двамата бяха на втората си маргарита. Гласът на Стивън беше мек, с леко бръмчене или хрипкавост, много секси, мил глас. Изпий си сега лимонадата като добро момиче и се пръждосвай. Къде? Телевизорчето за корем в спалнята? По дяволите. Зарежи. Почакай, денят е хубав. Продължавай да играеш на гоненица в

„Градините на багател“. Не можеш да ме хванеш. Какво казваше той за сина си?

— Е — въздъхна той. Въздъхна дълбоко отвътре, дълъг път. Вдигна очи към Ела с иронична, суха усмивка, подходяща за въпроса. — Наистина ли искаш да чуеш всичко това?

Очакваше ли да каже „не“?

— Да — отговори Ела.

— Това е дълга и тъпа история всъщност. Съдебните битки са тъпи. Нищо общо със съдебните епизоди на Холивуд. С две думи, когато с Мари се разделихме, бях толкова ядосан и толкова... объркан, наистина, че се съгласих с някои условия прекалено лекомислено. Накратко, принуден съм да стигна до заключението, че тя не е годна да се грижи за сина ми. Сега водим класическа битка за попечителство. Бих предпочел, честно, тя да няма дори и права за свиждане, но ще направя компромис, ако трябва. Съдиите са на страната на майките, разбира се. Смятам обаче да спечеля. И ще спечеля. Адвокатите ми са много добри. Само делата да бяха по-бързи. Много болезнено е да чакам отлаганията и процедурите. Всеки ден, който той прекарва с нея, ще трябва да бъде поправян. Все едно е болен от болест, за която съществува лекарство, и аз имам лекарството, но не ми дават да го приложа.

Виж ти. Такава убеденост и толкова тиха. Сигурна. Ан проучи лицето му отстрани. Хубаво, строго, добро, тъжно, като на Бог. Възможно ли е да е много, много заблуден? Възможно ли е да е прав?

— Да не би... тя пие ли? — осмели се да попита Ела и остави чашата си. Прозвуча боязливо.

— Не е стигнала до алкохолизъм — отговори Стивън по деликатно премерения си начин. Погледна надолу, към маргаритата си — само утайка. — Знаеш ли, не ми е приятно да говоря за тези неща. Бяхме заедно единайсет години. Бяха добри времена.

— О, да — промърмори Ела тъжно и се присви от болката, която се криеше в мекия му израз. Защо обаче *той* не се присви?

— Но — каза той. — Както и да е. Далече от мен! Бог ми е свидетел, че така трябва. Няма работа, но има кредитна карта. Къде отиват парите, които ѝ давам за детето, един бог знае. За две години Тод смени три училища. Безпорядък, бохемство... и ако това беше

всичко... но не е. Безпокоя се, защото детето ми е изложено на неморалност.

Ан се ужаси. Не беше очаквала това. Дългове, мръсотия, безпорядък, добре... но неморалност? Нейното дете щеше да бъде изложено на неморалност. Голо, меко, безпомощно, изложено. Тя щеше да го изложи, щом го роди. С това, че е майка, щеше да го изложи на мръсотията, безпорядъка, неморалността на женския живот, нейния живот. Баща му щеше да дойде от Ривърсайд със съдебна заповед на чиста, бяла хартия. Ще го вземат от нея, ще го вземат под попечителство. Повече няма да го види. Без право на свиждане. Без родителски права. Ще бъде мъртвородено, ще умре от неморалност, дори и преди тя да успее да го изложи.

Устните на Ела бяха присвити, очите — сведени. Стивън тъкмо бе изрекъл дума, която обясняваше всичко. И Ан не я бе чула. Дали тази дума не беше „жена“?

— Разбираш защо не мога да оставя момчето там — говореше Стивън и макар да не се присвиваше, несъмнено изпитваше болка, стиснал здраво подлакътника на стола.

Ела поклати глава с разбиране.

— И... приятелите на тази жена. Всички са един дол дренки. Надуват се.

Ан си представи армията чудовища.

Главата на Стивън се движеше в кратки, сковани спазми, докато говореше.

— И момчето е само в тази среда. С тях. На осем години е. Добро хлапе. Напрегнато като стрела. Не мога. Не мога да го изтърпя. Само като си помисля за тях... Той е с тях... Учи се... Това...

Всеки откос стакато я прострелваше като автоматичен огън. Остави чашата с лимонада на плочите, изправи се внимателно и се измъкна от Маргаритавил с неясна усмивка, кървяща, кървяща зла месечна кръв, колкото за девет месеца, през дупките, които той простреля в нея. Зад гърба ѝ майка ѝ каза някакви утешителни думи на мъжа и после се надигна, слаба и немощна, за да извика:

— Ан?

— Връщам се след минутка, мамо.

Когато мина покрай каните, пламнали в полуздрача, чу Ела да казва:

— Ан ще прекъсне колежа за година. Бременна е в петия месец. Изрече го със странен тон, предупредително, гордо. Надуто.

Ан отиде в банята. Беше оставила старите си бикини, шортите и тениската разхвърляни наоколо, преди да вземе душ, а той щеше да дойде да пикае, преди да излязат, после щеше да влезе майка ѝ и щеше да умре. Събра нещата. Дупките от куршуми бяха затворени от гласа на майка ѝ. Кръвта се бе изпарила и се бе дестилирала в сълзи. Хълцаше, докато пускаше мръсните дрехи и мокрите кърпи в коша за пране, плачеше от благодарност, изми лицето си и отвори шишенцето „Жарден дьо Багател“, парфюма на майката тигрица, намаза ръцете и лицето си, така че да усеща аромата.

[1] Игра, подобна на билиярда. — Б.пр. ↑

ЖИВОТ В ИНЛАНДИЯ

Дъфи метна раницата си на гръб и подвижна през рамо:

— Ще се върна към седем.

Моторът ѝ изрева и се отдалечи, остави зад себе си тишина. Неделният вестник беше пръснат из цялата дневна. Никой не стана преди обяд.

— Боже мой, знаеш ли — каза Ела и остави комикса, — че циклите ни идват по едно и също време, с разлика до ден?

— Ха! Така ли? Чувала съм за такива неща. Някак спретнато е.

— Аха. Само че вече нямам цикъл през повечето време. Както и да е. Танто за кукуригу, както казват. — Ела изсумтя. — Ще си сипя още кафе. — Стана и се дотътри до кухнята. — Ти искаш ли? — извика.

— Не сега.

Ела се дотътри обратно. Беше с розовите пухести чехли, които падаха, ако повдигнеш крак.

— Много са лекомислени, Ел. Искам да кажа, твърде лекомислени.

— Дъфи ми ги поръча от някакъв каталог за продажби по пощата. — Ела седна отново на канапето, остави чашата с кафе на масата и вдигна един крак, за да огледа чехъла. — Мислеше, че ще ми отиват. Всъщност приличат на нещата, които ми купуваше Стивън. Грешки.

— Като нещата, които децата изработват в училище, а после родителите им трябва да използват.

— Или като мъжките вратовръзки, които купуват жените. Наистина е така. Обичам индийски мотиви, а Стивън ги мразел, смятал, че приличат на дървеници с тези обли форми, но аз не го знаех и винаги му купувах такива.

— Не е ли странно, как...

— Как какво?

— Не знам. Как не се разбираме помежду си, нали, макар всъщност да се разбираме, само че не за това, за което си мислим. Като теб, когато *носиш* тези чехли. Всяка си мисли, че другата няма да одобри, затова си събирала сили да ми се обадиш, за да продадем къщата на мама. Всичко отзад напред. Но все пак се получава. Понякога.

— Да — съгласи се Ела. — Понякога.

Беше сложила и двата розови пухени чехъла на малката масичка и ги разглеждаше съсредоточено с малките си умни светлосини очи, строго, преценяващо. Нейната полусестра Ан, доста по-едра жена и с петнайсет години по-млада, седеше на пода сред комикси и страници с обяви, и чаши за кафе, с лилаво долнище от анцуг и червено горнище с безизразно лице кръгче и надпис „Приятен ден“.

— Мама използваше онзи пепелник с пиле, който направих в четвърти клас, до смъртта си — каза Ела.

— Дори след като престана да пуши. Ел, ти харесваше ли баща ми?

Ела гледаше чехлите.

— Да — отговори. — Харесвах го. Знаеш ли, не си спомням кой знае колко за моя баща. Бях само на шест, когато го убиха, пък и беше заминал за чужбина година преди това. Дори мисля, че не плаках от мъка, а само защото майка ми плачеше. Не съм правила сравнения или нещо подобно. Когато мама и Бил се ожениха, не ми хареса само това, че ми липсваше времето ни заедно. Както сега, да се мотаем и да не правим нищо. Жени, които се мотаят. Заради това отчасти ми харесва с Дъфи. Макар че с нея нещата са повече свързани със секса, не с пола, предполагам. С Дъфи не е лесно, трябва да внимаваш. С мама беше лесно. И с теб е лесно.

— Прекалено лесно ли?

— Не знам. Може би. Обаче ми харесва. Както и да е. Не съм изпитвала ревност заради Бил или нещо подобно. Беше сладур. Дори си мисля, че известно време си падах по него. Опитвах да се конкурирам с мама. Упражнявах се.

Усмивката на Ела, която беше рядкост, изви дългите й тънки устни в очарователен полукръг.

— Падах си по всички. По учителя ми по математика. По шофьора на автобуса. По момчето, което носеше вестниците. Боже,

ставах по тъмно и чаках край прозореца, за да видя вестникарчето.

— Само мъже?

Ела кимна.

— Тогава още не бяха изобретили жените — подхвърли.

Ан се изтегна на пода и вдигна най-напред един лилав крак, насочи пръстите му към тавана, после другия.

— На колко беше, когато се омъжи? На деветнайсет? — попита.

— На деветнайсет. Млада. По-млада от Христос. Прясно яйце. Но не бях тъпа. Стивън беше наистина свестен човек. Принц. Ти може би го помниш само от времето, след като започна да пие.

— Помня сватбата ви.

— О, да! Боже! Тогава ти носеше цветята.

— А пръдливото момче на леля Мари носеше пръстените и се скарахме.

— О, да, помня. Мари се разплака и каза, че и през ум не ѝ е минавало в *семейството* да влязат хора от *малцинствата*. Тогава мама се ядоса и я попита защо направо не нарече Бил латинос, и тя го направи, развика се: „Латинос! Латинос!“. Изпадна в истерия и братът на Бил, ветеринарят, я упои в църковната канцелария. Нищо чудно, че нещата се объркаха след такова начало. Искях обаче да ти кажа за Стив. Беше умен, наистина умен, прекрасен човек. Виждаш ли, не мога да кажа това на Дъфи. Ще я нарани, макар да няма никаква причина. Тя не се чувства много сигурна. Понякога все пак ми се иска да го кажа, за да съм честна към него и към себе си. Защото това, което направи алкохолът с него, беше абсолютно нечестно. В края на краищата, знаеш, просто трябваше да се махна, да избягам. За мен нямаше проблем. Получи се. Мисля си обаче как започна и докъде стигна той. Не беше честно.

— Чувала ли си го след това?

Ела поклати глава.

— Миналата година ми мина през ум, че може би е умрял — отговори със същия тих глас. — Вече беше рухнал. Никога няма да разбере.

— Само с него ли си излизала сериозно?

Ела кимна веднъж.

След малко, загледана в пухените си розови стъпала, каза:

— Сексът с алкохолик не е най-голямата радост. Не мисля, че някой друг, освен Дъфи, би успял да пробие защитата ми. — Изчерви се, на доста изпитите ѝ страни се появи деликатна руменина и бавно изчезна. — Дъфи е много добър човек — добави.

— Харесвам я — отбеляза Ан.

Ела въздъхна. Измъкна стъпалата си от пухените чехли, остави ги да паднат на пода и се сви на канапето.

— Какво е това? Време за откровения? — подхвърли. — Искаше ми се да те попитам защо не искаш да останеш с бащата на детето? Кретен ли е?

— О, боже!

— Извинявай.

— Не, няма нищо. Просто е неловко да го кажа. Тод е на седемнайсет. Всъщност вече сигурно е на осемнайсет. Един от студентите ми по компютърно програмиране. — Ан седна с изправен гръб и наведе глава към коленете си, за да прогони напрежението от гърба си и да скрие лицето си. После се изправи. Усмихваше се.

— Той знае ли?

— Не.

— А ти помисли ли изобщо за аборт?

— О, да. Виж обаче. Аз бях невнимателната. И това ме учуди. Защо бях невнимателна? Всъщност бездруго исках да се махна от преподаването. И да се махна от Ривърсайд. Искам да остана някъде тук, около залива, и да си намеря работа. Нещо временно за начало, докато разбера какво искам. Винаги мога да си намеря работа, това не е проблем за мен. Мога да се занимавам с програмиране или може би с консултиране. Мога да родя бебето и пак да работя почасово. И искам да живея сама с бебето и да не бързам, така да се каже. Защото досега винаги съм се втурвала през глава във всичко. Мисля, че съм повече майчински тип, отколкото тип съпруга или любовница.

— Ще ти отнеме доста време да го разбереш.

— Е, точно затова искам да забавя темпото. Ще ти кажа и какви са далечните ми планове. Смятам да си намеря някой шеф на фирма, на петдесет, петдесет и нещо, може би дори на шейсет и нещо. Ще се омъжа за него. Мама се омъжи за татко, разбираш ли?

Отново наведе глава към коленете си и се изправи с усмивка.

— Глупачка, глупачка, глупачка! — разсмя се Ела. — Тъпа, глупава сестричка. Можеш да оставиш бебето при мен за медения месец.

— При леля Ела.

— И чичо Дъфи. Боже! Не съм виждала Дъфи с бебе.

— Дъфи истинското й име ли е?

— Ще ме убие, ако разбере, че съм ти казала. Мари.

— Гроб съм, кълна се.

Сгъваха и разгръщаха различни части на вестника, прелистваха бавно. Ан гледаше снимки на курорти по северната крайбрежна верига, четеше реклами на туристически агенции — полет до Хавай, круиз до Аляска.

— А какво стана с малкото пръдливо момче на леля Мари?

— Уейн. Защити някаква степен по бизнес администрация в Калифорнийския университет.

— Хубаво.

— Коя зодия си? Риби?

— Да, струва ми се.

— Пише, че денят днес е подходящ да правиш дългосрочни планове и да намериш важен Скорпион. Предполагам, че това е твоят сладък дядко.

— Чакай. Коя зодия е през ноември? Това ли е Скорпион?

— Да. До дваисет и четвърти. Така пише.

— Добре. Тогава това ще е дългосрочният ми план. Ще се озъртам да го намеря...

След малко Ела каза, както четеше:

— Седемнайсет.

— Добре де — отвърна Ан, както четеше.

ОТРАЗЯВАНЕ

Долният край на моравата над речния бряг беше засаден с червени кани. Отвъд този интензивен цвят реката беше барутносиня. И червената ивица, и синята се отразяваха в огледалните слънчеви очила на Стивън, движеха се нагоре и надолу по повърхността и като че ли променяха недоловимо изражението му. Тод отдели очи от гледката с раздразнено завъртане на главата. Стивън го попита веднага:

— Какво има?

— Ще ми се да не носиш огледални очила.

— Виждаш в тях отражението си ли? — С усмивка, Стивън бавно свали очилата. — Толкова ли е зле?

— Виждам само цветове, които пресичат лицето ти, все едно си някакъв робот от филмите. Огледалните очила изглеждат агресивно, нали знаеш? Носят ги чернокожите баровци, които си придават тежест. Като Ханк Уилямс младши.

— Ако си зад тях, значи се отбраняваш. Криене на мекотело. Защитна мимикрия. Купих ги за това пътуване.

Лицето на Стивън без очилата изглеждаше меко, но не като тесто или гума, а полирано като дърво или камък, загладени от дълга употреба до нужната големина. Всички бръчици, които прорязваха лицето му, бяха фини, а кройката на устните, ноздрите и клепачите беше деликатна и омекотена от абразива на годините. Тод погледна собствените си големи ръце, колене и бедра с притеснение, което засилваше неудобството му. Вдигна отново очи към ръцете на Стивън, които държаха очилата.

— Да, прав си — каза Стивън. — Агресивни са.

Държеше ги така, че заоблените, подобни на насекомо стъкла отразяваха собственото му лице и бялата фасада на хотела зад него на фона на тъмните планини.

— Аз те виждам. Но ти не ме виждаш. Да речем, че искам да те гледам през цялото време. С очилата мога да го правя. А ти няма нужда да ме гледаш чак толкова.

— Харесва ми да те виждам — каза Тод, но Стивън отново сложи очилата на лицето си.

— Сега ще си мислят, че гледам реката, докато всъщност тук, вътре, аз гледам, гледам, гледам теб, опитвам да ти се наситя... Не ти вярвам. Не мога да повярвам. Че дойде. Че поиска да дойдеш. Че поиска да ми направиш този невероятен подарък. Когато те гледам, просто трябва да съм с очилата. Ти си на деветнайсет. Аз мога да ослепея. Не е нужно да казваш каквото и да било. Да ме оставиш да говоря тези неща, е твой подарък за мен. Част от твой подарък за мен.

Когато огледалните очила бяха на очите му, гласът му звучеше по-гладко, по-меко, отбиваше отговорите.

— Даването е двустранно — изтъкна Тод настойчиво. — Предимно, струва ми се.

— Не, не, не — промърмори Стивън. — Нищо, нищо.

— А всичко това? — Тод огледа червените кани, белия хотел, тъмните планини, реката.

— Всичко това — повтори Стивън. — Плюс госпожа Гъртруд и госпожа Алис Б.^[1] Тези жени ни преследват като отражения в зала с криви огледала. Не гледай!

Тод вече гледаше през рамо към двете жени, които приближаваха откъм реката по алеята между тревните площи. Възрастната вървеше отпред, младата беше доста зад нея, носеха въдици. Когато го видя да се обръща, възрастната вдигна две доста едри пъстърви и каза нещо, което завършваше със „закуска“.

Тод кимна и направи знака на победата.

— Ловят риба — промърмори Стивън. — Измъкват на брега китове. Играят покер. Секат гигантски секвои. Разполагат ракети. Кормят мечки. Само, за бога, да стоят настрана и да ни оставят на мира! Размахваща риби мъжкарана лесбийка е последното, което мога да изтърпя в момента. Кажете ми, че си отиват.

— Отиват си.

— Добре, чудесно. — Извитите черни повърхности се обърнаха отново, по тях заблестяха червени кани. — Освободили са гребната лодка, която искахме, предполагам. Да отидем ли на реката?

— Разбира се. — Тод стана.

— А искаш ли, Тод-дзю?

Тод кимна.

— Правиш каквото кажа или предложи. Трябва да правиш каквото ти харесва. Твоето удоволствие е мое удоволствие.

— Да вървим — каза Тод.

— Да вървим — повтори Стивън, усмихна се и се изправи.

В ленивата вода на язовира близо до стената Тод вдигна веслата на борда и се изтегна на седалката.

Дрезгавият глас на Стивън запя шепнешком зад гърба му:

— *Dans les jardins de mon père...* — След това, след кратка пауза, запя с глас, меко:

*Ame. to soitvient-il, au fond du paradis,
De la gare d'Auteuil, et des trains de jadis?*

— Никакви задачи за пролетната ваканция — каза Тод. — Никой не успя да го преведе, във всеки случай.

Усети пръста на Стивън да докосва като перце външния ръб на лявото му ухо, веднъж.

Във водата беше съвършено тихо. На устните си Тод усещаше солта от потта си, от гребането. Зад гърба му Стивън, седнал на носа, не издаде звук, не каза нищо.

— Някоя от тях е оставила кутия със стръв тук, под седалката — отбеляза Тод, като погледна надолу.

— Няма да им я носиш при никакви обстоятелства. Ще я оставя на рецепцията в хотела. Или я хвърли през борда. Това е предлогът, който очакват. Оставили са я нарочно. О, как умирахме да си поприказваме с теб и баща ти! Аз съм Алис Б., а това е Гърти, и не е ли това място чудесно за всички нас, момчетата? Това се нарича скъсване на бента.

Тод се засмя. Пръстът на баща му отново премина по ухото му и той се засмя пак, като се овладя да не потрепери от удоволствие.

Полулегнал в лодката, виждаше само безцветното небе и един дълъг, огрян от слънцето склон.

— Знаеш ли, мисля, че грешиш за тях. Момичето снощи разговаряше с Мари, готвачката. На терасата късно снощи, когато излязох, за да изпуша един джойнт. Обясняваше й, че дошла тук с майка си, защото брат й умрял, а майка й го била гледала, грижела се

за него. Явно е бил болен дълго време или е бил с увреден мозък, или нещо такова. И когато той умрял, тя решила да доведе майка си тук, за да си почине и да се разнообрази. Всъщност те са майка и дъщеря. Когато дойдохме, надникнах в книгата за регистриране и там пишеше, че са Ела Сандърсън и Ан Сандърсън.

Тишината зад него продължаваше. Наклони глава назад и още назад, докато не видя лицето на Стивън наопаки. Черните очила отразяваха небето.

— Има ли значение? — попита гласът на Стивън, прозвуча ужасно меланхолично.

— Не.

Тод вдигна глава и погледна през безцветната вода към безцветното небе отвъд, където планините се стесняваха към язовирната стена.

— Няма абсолютно никакво значение — каза.

— Бих могъл да потопя лодката сега — изрече тъжният нежен глас зад него. — Като камък.

— Добре.

— Разбираш ли?...

— Естествено. Това е центърът. Къде е небето, къде е водата? Тоест потъването е летене. Все едно е. В центъра. Давай.

След доста време Тод седна на седалката, намести веслата и с тихи, силни загребвания отдалечи лодката от язовирната стена. Не огледа наоколо.

[1] Алюзия за Гъртруд Стайн и любовницата ѝ Алис Б. Токлас.
— Б.пр. ↑

ИЗКОПИ

Бащата на Ан неотдавна беше направил езерце от извора под къщата в ранчото и след обяд отидоха да го видят. На високия гол, златен хълм от другата страна на водата пасяха коне. От линията на високата през дъждовния сезон вода бреговете надолу бяха голи и кални до лятното ниво, така че се получаваха червеникав пояс. Гребна лодка, прекалено голяма на вид, беше изтеглена до миниатюрния кей. Те седяха на кея по бански костюми, краката им се потапяха в хладката вода. Бяха прекалено пълни с храна и вино, за да им се иска да плуват. Въпреки че бебето още не пълзеше и в момента спеше дълбоко, мисълта, че спи на сантиметри от водата, заобиколено от нея от всички страни, беше смътно притеснение в ума на Ан, караше я непрекъснато да поглежда към него и твърде често да докосва памучното одеяло, на което беше оставено. За да скрие прекалената си притеснителност или за да я оправдае пред себе си, всеки път, когато поглеждаше към бебето, наместваше памучната риза, която беше свалила и беше сложила като палатка, за да пази главата му от слънцето.

— Добре — каза баща ѝ. — Искам да знам как живееш. Къде живееш. Коя е жената, с която живееш. Започни от това.

— Живея на приземния етаж на стара къща в Сан Пабло. Две стаи и стаичка за склад, която съм приспособила за Тоди. На горния етаж живее семейство възрастни японци. Кварталът е по-скоро бедняшки, но наоколо има много свестни хора, а нашата къща е много хубава. Това е. А тя се казва Мари. Обратна е, но не живеем заедно. Всъщност тя се интересува повече от Тоди.

— Боже!

— Имах предвид, че искаше да ми помага да отгледам бебето. — Ан се засмя едновременно искрено и нервно. — Занимава се с компютърно програмиране и консултации, така че често си е у дома. Поделяме си грижите много добре. Така, както сме, всяка от двете има съпруга.

— Чудесно — промърмори Стивън.

— Всяка от нас може да разчита на другата, ако не може да свърши нещо. И да се занимава с мръсната домакинска работа.

— Нямам подобен опит със съпругите си — каза баща ѝ. — Значи си се отказала от мъжете?

— Не. Казах ти, с Мари не сме заедно. Тя има обратни приятелки, повечето мои приятели са нормални. Не знам, просто не ми е до това в момента. Отново ще го правя. Не че съм ядосана или нещо. Аз исках да имам бебето. Чисто и просто засега предпочитам да съм основно с него. Налага се да работя по всякакво време, така че, когато ме няма. Мари е там, а когато той е буден, аз най-често съм при него. Наистина е добре. По-късно нещата ще се променят...

Докато говореше, почувства у баща си, седнал на по-малко от метър от нея, някаква физическа съпротива, силно нетърпение. Усети я като висока, наклонена плоскост, като гребло на булдозер. Собственикът на земята има право да я разчисти, да махне шубраците от плодните нивя, наполовина държащите се връзки, наетите складове, приспособленията. Греблото напредваше.

— Откакто се разведохме с Пени, мислих много. Докато си седя тук, точно на това място. Или докато яздя Доли, ето я там, в ранчото.

Баща ѝ посочи към другия бряг на езерото, към пасящата кобила и жребчето, към белия скопен кон.

— Мислих за двата си брака. Особено за първия, колкото и да е странно. Започнах да си давам сметка, че още не се бях справил с последиците от него, когато се ожених за Пени. Така и не се справих с болката, която майка ти ми причини. Отричах я. Мачо, корав мъжага — истинските мъже не чувстват болка. Можеш да се влачиш с тези лайна години наред. Накрая обаче ще те застигнат. И тогава си даваш сметка, че си пазил лайната, за да се удавиш в тях. И се заех с неща, с които трябваше да съм се справил преди десет, дванайсет години. И за някои от тях май вече е прекалено късно. Трябва да се справя с факта, че пропилях много от тези години, провалих един брак. Започнах го и го приключих сред всички неразчистени сметки от първия ми брак. Добре. Чудесно. Губиш един, печелиш един. В момента се занимавам с установяване на приоритети. Кое е важно. Кое е на първо място. И когато го правя, успявам да видя коя беше грешката ми, истинската ми грешка. Знаеш ли коя е?

Погледна я толкова проникателно със светлосините си очи, че тя трепна. Той чакаше, леко усмихнат, нащрек.

— Че си се развел с мама, предполагам — отговори тя, погледна надолу и преглътна думите, защото знаеше, че не са верни. Той не каза нищо и тя го погледна. Той още се усмихваше и тя си помисли колко хубав мъж е той, прилича на римски генерал с късата си коса и сребристосини очи, широка уста и орлов нос, но с индиански талисман от мъниста, нанизани на кожен ремък около врата. Беше силно загорял от слънцето. В ранчото през лятото ходеше само по къси панталони и кожени сандали или направо гол.

— Това не беше грешка — каза той. — Това беше едно от правилните неща, които направих. Другото е, че купих ранчото. Трябваше да продължа *напред*. А Ела няма желание, не е способна да върви напред, да действа, да се движи, да се развива. Силата ѝ е да стои на едно място. И то каква сила! Там е цялата работа. И така, лайната се трупат около нея, а тя не ги разчиства. Напротив! Изгражда стени от тях! Фекални фортификации. Пазят я, да пази бог, от промяна. От, да пази бог, свобода... Аз трябваше да се измъкна от тази крепост. Задушавах се. Бях погребан жив. Опитах да я взема със себе си. Не пожела да дойде. Не искаше да помръдне. Ела никога не е знаела какво да прави със свободата, нейната или на някой друг. По онова време аз вече бях толкова отчаян, та бях готов да получа свободата си независимо от условията. Е, там направих и грешката си.

Чувстваше се виновна, че все още не разбираше каква е била тази грешка, но той замълча и тя се почувства длъжна да признае.

— Все още не разбирам каква е тази грешка — каза и докато го казваше, досети се, че има нещо общо с нея, и се почувства потисната от чувството. Погледна през рамо към спящото бебе.

— Че те оставих — отвърна баща ѝ тихо. — Че не се борих докрай за попечителство.

Тя знаеше, че това е много важно за него и би трябвало да е важно и за нея, но чувстваше единствено, че наклоненото, риешко гребло я избутва, изтласква я, и посегна за пореден път към бебето, за да придърпа без нужда ризата, така че да пази краката му.

— Малко късно е за това, така смята тя — добави баща ѝ нежно.

— О, не знам. Все едно, нали се виждахме всяко лято — отвърна тя и се изчерви.

Греблото се придвижи напред, изравняваше, разкриваше.

— Нужна ми беше свобода, за да продължа да живея, а теб виждах като част от затвора. Като част от Ела. *Буквално* не те отделях от нея... разбираш ли? Тя не допускаше такава възможност, дори само като идея. Ти беше тя, ти беше нейното майчинство, а тя беше Великата майка. Беше те вградила в стените. И аз се хванах на това. Може би, ако беше момче, щях по-рано да си дам сметка какво се случва. Щях да почувствам своя дял в теб, правото да претендирам — правото да те измъкна от лайняните укрепления, от изкопите. *Мое* право да защита *твое* право на свобода. Разбираш ли? Аз не го проумях. Дори не опитах. Просто се отървах и те оставих за зложница. Трябваша ми дванайсет години, за да успея да го призная. Искam да знаеш, че го признавам сега.

Ан напипа стрък трева в ъгъла на бебешкото одеяло, до бедрото си.

— Да, добре — каза тя. — Всичко стана добре и бездруго, нали? Мама и аз, а и Пени не искаше никаква си заварена дъщеря тийнейджърка да се мотае в краката й непрекъснато.

— Ако се бях борил и бях получил попечителство — а ако се бях борил, щях да го получа, — какво иска или не иска Пени, щеше да е въпрос с върховна незначителност. Може би нямаше да се ожения за нея. Една грешка води до друга. Ти щеше да живееш тук. Щеше да прекарваш тук летата. Щеше да учиш в добро училище. И в четиригодишен колеж, може би на Източното крайбрежие. И сега нямаше да живееш с лесбийка в Сан Пабло, нито да работиш нощно време за телефонна компания. Не обвинявам теб, обвинявам себе си. Просто не мога да повярвам колко невероятно постоянна е Ела, колко неизменно неизменна — как те окопа, ограда те със същата мръсотия, натика те в същия капан, без бъдеще. А какво бъдеще вещае на детето ти твойт живот, Ан?

„Но аз наистина извадих късмет, че си намерих тази работа — помисли си Ан, — и хубавото е, че известно време нещата няма да се променят непрекъснато, а ти не си виждал мама от десет години, така че откъде знаеш?“ Тези мисли бяха само сенки и шубраци, между които умът ѝ подскачаше като заек.

— Е — каза на глас, — всичко стана добре, както се случи.

И понеже не успяваше да овладее засилващата се тревога за Тоди, обърна гръб на баща си и коленичи над заспалото бебе, като се престори, че се е събудило.

— Е, добре. Ставаме тогава. Ей, бебче, зайче! Ей, сънливо зайче!

Главата на бебето се залюля, очите му прогледнаха в различни посоки и веднага щом го сложи в скута си, то заспа отново. Малката му, топла, спретната тежест й даваше плътност. Раздвижи повърхността на езерото с пръстите на крака си и каза:

— Не трябва да се тревожиш за това, татко. Наистина съм щастлива. Просто искам и ти да си, ако не си.

— Ти си щастлива — отвърна той и я погледна със светлите си очи, почти презрително точно докосване, което помнеше и което обръщаше полюсите.

— Да, така е — съгласи се тя. — Но има нещо, което трябва да ти кажа.

Докато търсеше думите, Стивън със задоволство от проникателността си каза:

— Така си и мислех. Бащата отново влиза в картинката.

— Не — възрази вяло Ан, без да му обръща внимание. — Виж какво, в клиниката смятат, че Тоди има някакво мозъчно увреждане, вероятно получено при раждането. Заради това се развива бавно в някои отношения. Забелязахме го доста рано. Още не могат да кажат какво е и не смятат, че е много сериозно. Сигурни са обаче, че има нещо нередно. — Прокара върха на пръста си много бързо по розовата извивка на ухото на бебето. — Така. Доста мислих. Свиквах с мисълта. Не е кой знае какво, казвах си. Но пък е, в някои отношения.

— И какво правиш в тази връзка?

— Няма какво да се направи. Това е. Един вид чакаме и ще видим. Наблюдаваме. Сега е само на пет месеца. Забелязаха...

— Какво правиш, за да го оправиш?

— Няма какво да се направи.

— И просто ще се примириш?

Тя замълча.

— Ан, това е моят внук.

Тя кимна.

— Не ме изолирай. Може да си ядосана на баща си, но не си го изкарвай на мъжете, не отивай при кастратите, за бога! Нека помогна.

Позволи ми да се свържа с добри лекари, нека изясним ситуацията. Не се заравяй в дупка заедно със страховете и бабините деветини, не задушавай детето в тях! Няма да приема това. Няма да се доверя на думите на някаква си акушерка в родилна клиника, която е увредила детето при раждането! За бога, Ан! Не можеш да си го изкарваш на него! Винаги има какво да се направи!

— Водих го в „Перманенте“ — каза Ан.

— По дяволите! „Перманенте“! Тук са нужни първокласни лекари, специалисти, невролози... Бил ще ни препоръча някого. Ще се заема с това веднага щом се приберем в къщата. Ще му се обадя. Боже! Точно това имах предвид! Това е. В това те заряхах, в... калта... Боже! Как можа да седиш цял ден тук *и да не ми кажеш?*!

— Вината не е твоя, татко.

— Напротив — каза той. — Моя е. Точно. Ако бях...

Тя го прекъсна.

— Той е такъв. Сигурно има най-добър вариант за него, както и за всеки друг. Това можем да направим — да го открием. Затова, моля те, не говори за „оправяне“. Виж, сега искам да поплувам. Ще го подържиш ли?

Видя, че баща ѝ се сепна, дори се изплаши, но не ѝ каза нищо. Внимателно премести розовото, запотено, копринено бебе върху слабите му бедра, покрити с редки, изрусени от слънцето косми. Видя как голямата му длан обхваща малката главичка на детето. След това стана и направи три крачки до края на малкия кей, спря на изядените от времето сиви дъски. Водата не беше дълбока, така че не скочи с главата надолу, а цопна, краката ѝ за миг се заплетоха в лигави водорасли. Заплува. След петнайсетина метра се обърна, престана да гребе и се завъртя, за да погледне към кея. Стивън седеше неподвижно в пороя от светлина, навел глава над бебето, което тя дори нямаше как да види в сянката на баща си.

ФОТОГРАФИЯТА

Докато търкаше кухненската мивка на местата, на които беше сипала белина, за да махне старите ръждиви петна, Ела видя, че момичето от комплекса говори със Стивън. Изплакна мивката, взе тъмните си очила от чекмеджето за джунджурии в кухнята, избърса ги с кърпата за чинии, сложи си ги и излезе в задния двор.

Стивън плевеше зеленчуковите лехи край оградата, а момичето стоеше от другата ѝ страна и се виждаха само раменете и главата му. Носеше кенгуру — едно от онези неща, които смачкват бебето в гръдния кош на майка му. То спеше. Не се виждаше нищо, освен малката главичка, наподобяваща гръб на коте. Стивън работеше с наведена глава, както обикновено, и сякаш не обръщаше внимание на момичето, ала точно когато излезе, преди мрежата за насекоми да тропне, Ела го чу да казва: „Зелен фасул“.

Момичето вдигна поглед и поздрави с приветлив глас:

— О, здравейте, госпожо Хоби.

Стивън не вдигна глава от лехата.

Ела приближи въртележката за простиране и опипа дрехите, които беше окачила по-рано следобеда. Тениските на Стивън и жълтата ѝ памучна рокля вече бяха изсъхнали, но джинсите на Стивън още бяха влажни, както и очакваше. Опипването беше само предлог да излезе на двора.

— Имате чудесна градина — добави момичето.

Зад комплекса от осем апартамента, който преди десет години бяха построили в съседство, в градината на Пени с голямата джакаранда, сега нямаше нищо, освен бетон и гаражи. Там нямаше място да си играе дете. Преди бебето да порасне обаче, момичето щеше да е отишло другаде — хората на социални помощи и купони за храна никога не се задържаха на едно място, мъжете без работа и момичетата без мъже, които пускат големите си радиокасетофони силно и нощем пушат трева в онези горещи малки апартаменти.

— Със Стивън се познаваме от магазина — каза момичето. — Миналата седмица ми помогна да донеса покупките си у дома. Много мило от негова страна. Носех бебето и ръцете ми щяха да се откъснат.

Стивън се засмя с неговото „ха-ха“, без да вдигне поглед.

— Отдавна ли живеете тук? — попита момичето. Ела окачи джинсите обратно, за да си намери работа. Отговори, след като изравни шевовете.

— Брат ми живее тук цял живот. Това е неговата къща.

— Така ли? Колко хубаво! — възкликна момичето. — Цял живот? Удивително! На колко години си, Стивън?

Ела си помисли, че той няма да отговори и така ще натрие носа на момичето, обаче след продължителна пауза, той каза:

— Четири. Четирийсет и четири.

— Четирийсет и четири години тук? Това е чудесно. И къщата е много хубава.

— Беше — каза Ела. — Когато бяхме деца, тук наоколо имаше само еднофамилни къщи.

Говореше сухо, но трябваше да признае, че момичето не искаше да назидава, държеше се приятно, говореше на Стивън направо, а не през него, както обикновено правеха хората, или пък му крещяха като че ли е глух, което само частично беше така — не чуваше с дясното ухо.

Стивън стана, изтупа старателно коленете си от прахта, мина през двора и влезе в къщата, като придърпа мрежата против насекоми с крак.

Ела седна на бетонната основа на въртележката за простирание, за да изскубе глухарчетата в тревата. Бяха там от години, винаги се появяваха. Можеш да изтръгнеш всяко коренче на глухарче, корените обаче продължаваха под бетона.

— Нараних ли чувствата му? — попита момичето и намести бебето в кенгуруто.

— Не — отговори Ела. — Сигурно ще донесе една снимка, за да ти я покаже. На къщата.

— Наистина го харесвам — каза момичето. Имаше нисък, леко пресипнал глас, който звънтеше като гласа на някои деца. Наричаха го „пиянски глас“, само че като на дете. И горкото момиче едва ли беше нещо повече от дете. Бебето си има бебе, както казваха по телевизията.

— Винаги ли сте живели тук, госпожо Хоби?

Ела продължаваше да се бори с един корен на глухарче. Свали слънчевите очила и погледна момичето.

— С мъжа ми имаме хотел в един курорт — отговори. — На север, в секвоените гори, край река. Много стар хотел, строен в края на деветнайсети век, много известен. Беше наш двайсет и седем години. Когато мъжът ми почина, управлявах го още две години, после почина майка ми и остави къщата на Стивън. Реших да се пенсионирам и да дойда да живея тук, при него. Той никога не е живял с непознати. На петдесет и четири е, не на четирийсет и четири. Числата понякога го объркват.

Момичето слушаше внимателно.

— Наложил ли се да продадете хотела? Или още е ваш?

— Продадох го — отговори Ела.

— Какъв беше?

— Голям провинциален хотел на север. Двайсет и шест стаи. Високи тавани. Терасирана трапезария с изглед към реката. Наложил се да модернизираме кухните и водопроводната инсталация, когато го купихме. Имаше такива места някога. Елегантни. Преди да се появят мотелите. Хората идваха по за седмица, месец. Някои сами или с цели семейства, идваха години наред, всяко лято или есен. Преди да си тръгнат, резервираха стаите си за следващата година. Предлагаме риболов, имаше пъстърва в реката, конна езда, разходки в планината. Казваше се странноприемница „Старата река“. Споменава се в няколко книги. Сегашните собственици го наричат „Легло и закуска“.

Ела заби пръсти под корена на глухарчето, жилест и тъмен от пръстта, и дръпна. Той се скъса. Трябваше да вземе лопатката или градинския тризбец.

— Какво удивително нещо — отбеляза момичето. — Да управляваш такъв хотел.

Ела можеше да ѝ каже, че самите те в продължение на четвърт столетие никога не бяха почивали, че хотелът я бе изтощил и накрая бе убил Бил и бе изял живота им срещу нищо в замяна, че беше ипотekiран и преипотекиран, че парите от продажбата дори не стигаха, за да живеят тук, но понеже гласът на момичето беше звънлив и звучеше така, като че ли си представяше гористите хребети и хотела сред моравите на брега на реката, както го виждаше Ела, тя каза само:

— Работата беше тежка.

Но се усмихна малко, когато го каза.

Стивън излезе от къщата и мина през тревата, вдигна за миг очи към момичето, после пак погледна надолу, към фотографията в ръцете си. Беше монтирана в рамка снимка на мама и татко на верандата на къщата, в годината, когато са я купили, Ела със сукманче, седнала на най-горното стъпало, и бебето Стивън, седящо в количката си. Момичето я взе и я проучи дълго и внимателно.

— Това е мама. Това е татко. Това е Ела. Това съм аз, бебето — обясни той и се засмя тихо: — Ха-ха.

Момичето също се засмя, подсмръкна и избърса носа и очите си съвсем открито.

— Виж колко малки са дърветата! — каза. — Сигурно много сте работили в градината, откакто е била направена тази снимка? — Върна я внимателно на Стивън. — Благодаря ти, че ми я показва — добави и тъничкият ѝ, леко пресипнал глас прозвуча толкова тъжно, че Ела извърна лице и заби нокти в пръстта, за да опита да изтръгне скъсания корен, но напразно. Остана така, докато момичето не си отиде, защото нямаше какво да му каже, освен това, което то вече знаеше.

ИСТОРИЯТА

Ан седеше с изправен гръб на боядисания в бяло градински стол на малката, покрита с плочи тераса зад къщата. Беше в бяло, беше боса. Старите абелии зад нея, извисяващи се над терасата, бяха обсипани с цвят. Детето ѝ седеше близо до нея сред пръснати пластмасови играчки в края на терасата, където тя се срещаше с моравата. Ела ги гледаше през прозореца на кухнята, през жълтите метални щори, които бяха наклонени така, че да изпращат горещия следобед нагоре, към тавана, и ниската кухня сияеше с мека светлина като восъка на горяща свещ. Тод местеше играчките наоколо, но тя не виждаше никаква логика в начина, по който ги местеше или оставяше. Те сякаш нямаха никаква връзка помежду си. Детето пусна фигурка на животно и взе пречупен цвят на глухарче, пусна го. Само от време на време издаваше някакъв звук, нещо като бръмчене или жужене, достатъчно силно, за да го чува Ела, ритмичен, носов звук: „Анх-анх-анх-анх-ханх...“. Когато изпълняваше тази своя музика, той леко се поклащаше или люлееше, а лицето му, наполовина скрито зад дебелите очила, светваше и се отпускате. Беше хубаво дете.

Майка му Ан беше много красива там, в слънчевата светлина, бледата ѝ кожа лъщеше от потта, черната ѝ коса беше разпусната и блестеше на фона на сянката и малките бледокремави цветчета на абелията. Дали имаше обещание за тази красота? Ела я смяташе за доста обикновена, когато беше дете, но пък самата тя се бе държала дистанцирано с нея, не търсеше в момичето красота, знаеше, че ако я открие, това ще означава, че ще я загуби, защото Стивън и Мари идваха на Запад толкова рядко, а след развода Мари изобщо не искаше да изпраща детето само. Минаха три или четири години, без изобщо да види Ан. А животът на внуците е бърз, минава много по-бързо от този на собствените деца.

Стивън беше хубаво дете навремето! Хората я спираха и му се радваха в синьо-бялото му костюмче в количката или когато вече ходеше и тя го водеше за ръка към стария пазар. Сините му очи бяха

толкова светли и бистри, русата му коса беше къдрава навсякъде. И този невинен вид, доверчивото изражение, което имат малките момченца и което той беше запазил така дълго, дори и като юноша. И как разказваше истории, когато беше колкото това дете! От сутрин до вечер вървеше някаква приказка, която понякога я докарваше до лудост. Стивън бърбореше тихичко край масата, навсякъде, разказваше несвършващата си сага за Дървеното куче и... как беше? Пунча. Пунча и другите герои бяха родени в главата му. Тогава нямаха телевизор или шарени пластмасови играчки, войници, танкове и чудовища. Когато живееха в ранчото, Стивън нямаше с кого да си играе, освен ако Шърли не доведеше момичетата си за деня. И разказваше безкрайни приключения, които Ела не разбираше, играеше си с една-две колички, някакви части от тъкачен стан или старо вретено, дървено, каквито са вретената, и дървени щипки за пране, и тъничкият, пресипнал монотонен глас не спираше: „И те отишли там, р-р-р-рммм, р-р-р-рммм, р-р-р-рммм, и те ги чакали, така че тръгнали, р-р-р-рммм, р-р-р-рммм, а после пътят свършил и те паднали, падали, падали надолу, надолу, помощ, помощ, къде е Пунча?“.

И така нататък и нататък, дори и в леглото вечер.

— Стивън?

— Да, мамо!

— Мълчи вече и заспивай!

— Но аз спя, мамо! — Добродетелно възмущение. Едва сдържаше смеха си. Излизаше на пръсти от стаята и в същия момент гласчето започваше да шепне отново: „И тогава те казали, значи, хайде, значи, хайде да отидем на езерото, на езерото. И там имало една лодка на езерото и тогава Дървено куче започнало да потъва, фрас, прас, помощ, помощ, къде е Пунча? Ето ме мен, Дървено куче...“. И лека прозявка, после тишина.

Къде се дяна всичко това? Какво се случи с него? Смешното малко момче, което вмъкваше всичко на света в историята си, никога нямаше да разбере историята за шефа на телефонна компания, оженил се наскоро за трети път, чието единствено дете от първия брак сега седеше на белия стол и гледаше своето единствено дете от никакъв брак да се поклаща напред-назад безспирно и неуморно, да тананика една носова сричка.

— Ан! — извика Ела и вдигна наклонените щори. — Диетична кола или лимонада?

— Лимонада, бабо.

Какво се случи, зачуди се пак, докато вадеше лед от хладилника, докато вземаше чашите от бюфета. Защо историята нямаше смисъл? Такива надежди хранеше за Стивън, толкова сигурна беше, че ще направи нещо благородно. Хората не използваха тази дума и беше глупаво да очаква щастлив завършек. Нямаше ли да е по-добре да е като горката млада Ан, която нямаше надежди или гордост отвъд най-грубия реализъм... „Няма да е напълно независим, но зависимостта му от околните може да бъде намалена значително...“ Не беше ли по-добре, по-честно да се разказват само много кратки истории, като тази? Не бяха ли другите чисто и просто лъжи, романтика?

Сложи две стъклени и една пластмасова чаша на поднос, напълни ги с лед и лимонада, после цъкна с език, отвратена от себе си, извади леда от чашата на Тод и я допълни само с лимонада. Подреди в редица на подноса и четири бисквитки с форма на животни и го изнесе вън, като ритна с крак мрежата за насекоми, за да се затвори. Ан стана, пое подноса от нея и го постави върху клатецата се желязна маса, чиито пролуки бяха запълнени с боя след години мазане с бял емайлак, но която продължаваше да ръждясва на места.

— Може ли да вземе сладките? — попита Ела тихо.

— О, да! — каза Ан. — О, да, непременно! Тод! Виж какво има тук! Виж какво ти донесе баба!

Дебелите малки очила се обърнаха назад. Детето стана и приближи масата.

— Баба ще ти даде бисквитка, Тод — каза младата майка с ясен и сериозен глас.

Детето стоеше неподвижно.

Ела взе една бисквитка.

— Ето ти, миличък — каза. — Това е тигър, струва ми се. Ето го тигъра, виж как идва при теб!

Тя разходи животното по подноса, накара го да скочи от ръба и да продължи да ходи до ръба на масата. Не беше сигурна дали четиригодишното момче гледа.

— Вземи я, Тод — подкани майка му.

Детето бавно вдигна отворена ръчичка към масата.

— Скок! — каза Ела и тигърът скочи в ръката му.

Тод погледна тигъра, после майка си.

— Изяж го, Тод. Много е вкусен.

Детето стоеше неподвижно, с бисквитка върху дланта си.

Погледна я пак.

— Скок — каза.

— Точно така! То скочи, скок, право при Тоди! — каза Ела.

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Разходи следващата бисквитка през подноса.

— Тази е прасе. И то може да скочи, скок! Тоди! Искаш ли да направи скок!?

— Скок! — повтори детето.

Това беше по-добре, отколкото ако нямаше никаква история.

— Скок! — каза прабабата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.